

מסורת הש"ס

(א) סנהדרין (נ"ה) ע"ה
(ב) סוטה מה:
(ג) [לעיל ד:י] (א) ונספח:
(ד) ונספח: וכן לעיל:
(ה) [שנועט כט. דברים סה:
קדוש מ:י] (ו) [שנועט
(כט.) וקמן יג: עירובין
ס:י] (ח) כס"א:
משומט, וכן כס"ב,
(ט) ע"י כמחשבת המה"ש
ומה"ר שטי גרסאות,
(י) כס"א: משומט, וכן להלן.

הנהגות מהר"ב
רנשבורג

(א) תר"ה על פי הדבור
וכי דלא הו"ל על פי הדבור.
כ"ב ע"ן תפארת שמואל
רנשבורג על מהר"ש:

מוסף רש"י

סנהדרין. אף על כ"ה,
היתה כחצי גורן
עגולה. צענולה היו
יושניו כדי שיהיו כולן רואין
זה את זה, לפי שאם
היו יושניו בצורה און פני
הראשונים רואין זה את זה,
וצענולה שמה און יושניו
לפי שזכרין צענו דבין
והעדים ליכנס לדבר כפי
כולם, שיהיו כולן רואין
את העדים ומקדקין
בדבריהם ולא שיהיה פני
העדים לזכור ו' ואחרים
לו (סנהדרין ד:י). מומר
לערלות. מבעט במזבח
זו (ע"ר ד:י). להוציא
את המומר. דל"ן מקבלין
קרבנות. דמכס משמע
מקלמס (עירובין ס:י).
מכס בכס חלקתה.
לחלוץ את המומר (קטן
יג:). מדכתיב הוי מיעוט
גבי ישראל וכן כתיב
כי יקריב מן האדם
קרבן, ש"מ ישראל הוא
חלקו ומיעוט מומר, ולא
באומות. שנקבלין קרבן
ממנו, כדמכס אש מן
מ"ל אש אש, לרבות
את הנכרים שזכרין דברים
ונדבות ישראל (עירובין
ס:י). דלפניו המינין שזכרין
(קטן יג:). שדומים
לבהמה. רשעים ששבו
עמ"ם כבהמה שיהיה
מכס את צוואה, מקבלין
מן קרבן (עירובין ס:י).
מקבלין קרבנות. של
דנה, מפושעי ישראל.
דהאי קרבן נזכרים ונדבות
(משמע). דכתיב כי יקריב
מנחה, כדי שיחזירו ויחזרו
בתשובה. דלי דמין לכו
דברים מן לא דהיי (ס:י).
אלא לאו הכי קאמר.
מקבלין קרבנות מפושעי
ישראל המומרים לדבר
אחד, חוץ מן המומר לנסך
את היין או לחלל שבת,
דמומר לכל המורה דמי,
דלימיעט לכו מנס ולא
כולנס (ס:י).

רבינו גרשום

דלאו ע"י הו: אלא
מעתה כסוסי כסוסי הכי
נמי מן דלא הו: מפלגי
סוסי דיהושפט מסוסי
דאחאב. הכא נמי מאי
דהוא עלי ועילוי עמי

לא הו: מפלגי נפשיה מיניה. לא היה יהושפט נזהר ונצל ממנו
משום חשד כלל אלמלא אע"ג דמומריה לעבודת כוכבים היה לא הו:
מומר לכל התורה כולה: **כעמי כעמך**. דמשמע הכי סאמא
כמותו דסומכין עליהו: **כסוסי כסוסי** ה"ל. דלענין אכסור והימר

לא הוה מפלגי נפשיה מיניה מנלן אילימא
מדכתיב ויכמוני כמוך כעמי כעמך אלא
מעתה כסוסי כסוסי הכי נמי אלא מה דהוי
אסוסין דהוי אסוסי ה"ל מאי דהוי עלך ועילוי
עמך תיהוי עלי ועילוי עמי אלא מהכא
ומלך ישראל ויהושפט מלך יהודה וישובים
איש על כסאו מלובשים בגדים בגורן פתח
שער שומרון מאי גורן אילימא גורן ממש אמו
שער שומרון גורן הוה אלא כי גורן (ד:י) דתנן
סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה כרי
שיהו רואין זה את זה לימא מסייע ליה
והעורבים מביאים לו לחם ובשר בבקר
ולחם ובשר בערב (ו) ואמר רב יהודה אמר רב
מבי מבחי דאחאב על פי הדבור שאני מאי
עורבים אמר רבינא עורבים ממש א"ל רב
אדא בר מניומי ודלמא תרי גברי דהוי שמייהו
עורבים מי לא כתיב ויהרגו את עורב בצור
עורב ואת זאב וגו' א"ל איתרמאי מילתא
דתרוייהו הוה שמייהו עורבים (ז) ודלמא על
שם מקומן מי לא כתיב וארם יצאו גדודים
וישבו מארץ ישראל נערה קטנה וקשיא לן קרי
לה נערה וקרי לה קטנה וא"ר פדת קטנה דמן
נעורן. וה"ל אע"ג דלאו כלל בני
המקום קאמר שהיה ודאי לכולן לא
גילה שהיה נחזה היה מ"מ אכיל
למימר דמרי גברי הו: וקראן על
שם מקומן ואין מוכיר שם: **עורביים**
מבעי ליה. דלא אחי למטעי בעורבים
ממש: **ישראל מעליה הוא**. דאנוס
הוא: **אי נימא מומר לדבר אחד**.
לאחד מכל המצות לאשמועין דלא
הוה מומר לכל התורה כולה: **של**
כדכתיב זה נעודה כלל התורה.
דכתיב (נחמד טו) וכי תשנו ולא
תעשו את כל המצות האלה וגו' וילפינן
זהויות (דף טז). דצעדות כוכבים
מיירי: **מומר לאוסו דבר**. לשחיטה
ולתאבון ואיטריין לאשמועין דלא
נימא כיון דדש צ"ה כימירא דמי
ליה אלא ודאי כאיסורא דמי ליה
ולתאבון הוא דעבר עליה וכי מומנין
ליה סכין לא שזכי היתירא ואכיל
איסורא: **מנס**. אדם כי יקריב מכס
קרבן וגבי נדר או נדבה כתיב דהא
כי יקריב משמע כשיצאו להקריב:
להוציא המומר. שאין מקבלין נדבמו:
מכס כנס חילוקא. כלומר מדכתיב
האי מיעוטא כשרא לא אכר
דכתיב אש אשם נזכרים ונדבות כוכבים
קרבן דמשמע ולא כל האדם שמע
זעם הדומה לנחמה. שאין מקיימין את המצות
(דף מ:). וצבורות (דף מה). וצבורות
וכן הוא אומר (מ"ב) מלך מואב פשע בי והיינו מומר. ולקמן מפרש לה ואילן: **ומנסך את היין**. לעבודת כוכבים: **אי מומר לדבר אחד קשיא מליעטא**. דקתי מקבלין אסיפא: **אלא לאו ה"ק**. מקבלין קרבנות מפושעי ישראל כמומר לדבר אחד חוץ מן המומר לנסך את היין ולחלל שבת דהיינו חמירי אלמלא מומר לעבודת כוכבים כמומר לכל התורה כולה דמי. האי מנא חמירא ליה שבת כעבודת כוכבים דהעובד עבודת כוכבים כופר בהקדשה והמחלל שבת כופר במעשיו ומעיד שקר שלא שבת הקדשה במעשה בראשית: **והא מהכא נפקא מהנס נפקא**. דאין מקבלין קרבן מן המומרים

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

ה.

ע"פ פי הדבור שאני. וא"ת ולמאי דס"ל אדלא הו: ע"פ הדבור
תקשי דהא אמר רב זשר שנמעלס מן העין אכסור לקמן (דף
סה) ויש לומר דזה היה יודע שהיה סומך ע"פ הדבור דלאו משל
עובד כוכבים קא מיימי אכל לא ס"ד שצא הדבור להסיר האכסור
שחיתות עובדים דלחאב:

קרי זה נערה וקרי זה קטנה.
צפרק צמח דסוטה (דף מו):
דרש נערים שהיו מנוערים מן
המצות והלא לא שייך למדרש הכי:
דמן נעורן. שם מקום דכתיב
(צ"ה א) לנזרח נעורן
ולמעמד גור: **עורביים מבעי**
א"ה. ואף על גב דכתיב עורבים
מזרים ולא כתיב עורביים מזריים
התם ליכא למיטעי: **מכס ולא**
בולבם דלחוציא את המומר. מימא דהא
איטריין לכדדשינן כריס לולב הגוול
(סוטה דף ג) אי לפני יאוש אדם כי
יקריב מכס אמר רחמנא והאי לאו
דידיה הוא וי"ל דהתם לאו משום
דמיפוק לן מהאי קרא גוול לפני
יאוש דהאי מציתו נפקא כדאמרין
צמרכזה (צ"ק דף טו): קרבנו ולא
הגוול לימא דלימא לפני יאוש ל"ל
קרא כלומר וכי יכול להקדיש צימו
אמר רחמנא ולא מיימי התם קרא
דכי יקריב ואלא לומר דקרבן אמר
רחמנא והאי לאו קרבן הוא שאין
ציוו להקדיש לפני יאוש וי"ל
דמרי שמעיין ממכס ולגילה
מקודשת איטריין (ו) ומציתו לא
נפקא אלא שזע עלתה לשם מוכב:
כדי שיחזרו בהם בתשובה. לאו
טעמא דקרא קא דריש אלא נותן טעם
לדבר שדמרכינן מהא מומר' לדבר
אחד טפי ממומר לכל המורה כולה ולא
מוקמינן קרא צמילמא אחרימי וקאמר
דמומר לדבר אחד צקל יחזור צמחזה
ולכן מקבלין מהא כדי שיחזרו:
מעס

המורה עבודת כוכבים שכל הכופר בה כמורה בכל התורה כולה אלא מומר
לאותו דבר וכדכתיב מיתבי "מכס" ולא כולבם דלחוציא את המומר מכס בכס
חלקתי ולא באומות מן הבהמה להביא בני אדם שדומים לבהמה מכאן
אמרו מקבלין קרבנות מפושעי ישראל כדי שיחזרו בהן בתשובה חוץ
מן המומר ומנסך את היין ומחלל שבתות בפרהסיא הא גופא קשיא
אמרת מכס ולא כולבם להוציא את המומר והדר תני מקבלין קרבנות
מפושעי ישראל הא לא קשיא רישא (ז) מומר לכל התורה כולה מציעתא מומר
לדבר אחד אימא סיפא חוץ מן המומר ומנסך את היין ומחלל שבת בפרהסיא
האי מומר היכי דמי אי מומר לכל התורה כולה היינו רישא ואי מומר לדבר
אחד קשיא מציעתא אלא לאו ידכי קאמר חוץ מן המומר לנסך את היין ולחלל
שבתות בפרהסיא יאלמא מומר לעבודת כוכבים הוה מומר לכל התורה
כולה ותיובתא דרב ענן תיובתא והא מהכא נפקא מהתם נפקא

מכס
לאו קרבנו הוא וכו' (ח) ועוד י"ל דתרי שמעיין ממכס ולגולה המקודשת אצטריך דמכיתו לא נפקא. וז"ל ב"ה בתוס'
כ"י ועי'ל דתרי ש"מ וגולה המקודשת אצטריך שלא עלתה לשם חובה דמקרא בדרש לפניו ולאחריה דהיינו אדם
וקרבן. ובס"י אחר כחוב ג"א ועי'ל דתרי שמעיין ממכס וגולה המקודשת אצטריך שלא עלתה לו לשם חובה: (ט) אלא
נותן טעם לדבר אחר דמרכינן מומר לדבר אחד:

לאו קרבנו הוא וכו' (ח) ועוד י"ל דתרי שמעיין ממכס ולגולה המקודשת אצטריך דמכיתו לא נפקא. וז"ל ב"ה בתוס'
כ"י ועי'ל דתרי ש"מ וגולה המקודשת אצטריך שלא עלתה לשם חובה דמקרא בדרש לפניו ולאחריה דהיינו אדם
וקרבן. ובס"י אחר כחוב ג"א ועי'ל דתרי שמעיין ממכס וגולה המקודשת אצטריך שלא עלתה לו לשם חובה: (ט) אלא
נותן טעם לדבר אחר דמרכינן מומר לדבר אחד:

החור עליו ועילוי עמי ודעין אומר לך דיהושפט לא אכיל בהדי אחאב ומומר לע"ז הו: מומר לכל התורה: אלא מהכא
ואחאב מלך ישראל כו'. דלא הוה מפלגי נפשיה מיניה: נימא מסייעא ליה העורבים מביאין לו לחם. כלומר סייעתא לרב
ענן דאמר מומר לע"ז לא הו: מומר לכל התורה דכתיב והעורבים: אל על פי דיבור שאני. כלומר גורת הקבה הזה אכל
דבר זה במקום אחר אימא לך מומר לדבר אחד הו: מומר לכל התורה כולה: המורה ע"ז שכל הכופר בה כמורה בכל
התורה כולה דכתיב ועשה אחת מכל מצות ה' איזויה מצוה ששקולה ככל המצות הו: אומר וכו' ע"ז: מיתבי מכס ולא
כולנס להוציא וכו' אדם כי יקריב מכס קרבן (ה) בכס חלקתי ולא באומות כלומר

עין משפט
נר מצוה

מו א מ"י פ"א מהלכות
סנהדרין הלכה ג:
מו ב מ"י פ"ב מהלכות
ע"ז הלכה ד:
ז א מ"י פ"ג מהלכות
מעשה הקרבנות הלכה
ד ונפ"ל מהלכות שגגות
הלכה ז:
יח ד מ"י פ"ג מהלכות
מעשה"ק הלכה ג:
יח ה מ"י שם הלכה ד:
ו מ"י פ"ל מהלכות שבת
הלכה ט"ו:
ז מ"י פ"ב מהלכות ע"ז
הלכה טו ופ"ט י"ד סימן
ב ספיק ה:

תורה אור השלם

1. ויאמר אל ידושפט
התלך אתי לפלחקה
רבותא גלעד ויאמר
ידושפט אל מלך ישראל
במוני כעמי כעמך
בסוסי כסוסי:
מליכס א כב ד
ומלך ישראל
ידושפט מלך יהודה
שימים איש על כסאו
מלכשים בגדים בגרן
פתח שער שומרון וכל
הנביאים מתנבאים
לפניהם: מליכס א כב י
והעורבים מביאים לו
לחם ובשר בבקר ולחם
ובשר בערב ומן הנחל
ישתה: מליכס א יו ו
והקדש שני שרי מרן
ונקדש את זאב ויהרגו
את עורב בצור עורב
ואת זאב הקרבן בקרב זאב
ונקדש את זאב ויהרגו
את עורב בצור עורב
וגדעו מעבר לדודן:
שופטים ב ה
5. וארם יצאו גדודים
וישבו מארץ ישראל
נערה קטנה ותהי לפני
יאוש נעמן:
מליכס ב ה ב
6. דבר אבי ישראל
ואמרת אלהם אדם כי
יקריב מכס קרבן לך מן
הבהמה מן הבקר ומן
הצאן תקריבו את
קרבונם: ויקרא א ב

הנהגות הב"ה

(א) תוס' ד"ה מנס וכו'
וגולה מקודשת איטריין
שלא עלתה לבעלים
לשם חובה ושיאין יכול
נפקא אלא שזעין יכול
להקדיש דס"ד:

שיטה מקובצת

(א) הא לא קשיא
ורישא במומר לכל התורה
מציעתא במומר לדבר
אחד: (ב) דמשמע הרי אתם
כמותי: (ג) דכתיב איש
איש מבית ישראל וגו'
אשר יקריב קרבנו לכל
נדריהם בפרשת: (ד) עם
הדומים לבהמה נמוך
יחבת עם: (ה) למעוטי
רובע ורובע כדדריש ליה
בב"ק: (ו) ומנסך לעבודת
כוכבים: ז"ב ג"א בס"י
ומנסך את היין עורב ע"ז:
(ז) אלא לומר דקרבן אמר
רחמנא. ז"ב ג"א בס"י
דקרבנו אמר רחמנא והאי